

PRIKAZI I OSVRTI

**GRAČANIČKI
GLASNIK**

časopis za kulturnu
historiju

Broj 40, godina XX,
novembar, 2015.
[str. 162-164]

© Monos 2015

Mirko Pejanović: Država Bosna i Hercegovina i demokratija

*IKD "University press" – Magistrati
izdanja, Sarajevo, 2015., 252*

Dr. sc. Džemal Najetović

Država je društveno-politička zajednica onih koji vladaju i onih kojima je vlada uređena na osnovi pravila koja prihvaćaju (svojevoljno ili pod prinudom) svi njeni članovi. U užem smislu, država je aparat sile koji načelno garantuje sigurnost svim članovima zajednice. Država je pravni subjekt unutarašnjeg i međunarodnog prava, koji se stiče: međunarodnim priznanjem *de facto* (privremeno i ograničeno) i *de jure* (stalno i neograničeno). Država je određena svojom funkcijom uređenja odnosa u društvu. Pravna država je ona država u kojoj su sva prava poopćiva (tj. važe jednako za sve u istim uslovima). U njoj vlada striktno formalna procedura. Pravna država nije aparat za realizovanje interesa, nego mehanizam realizovanja formalne pravednosti kao jednakopravnosti. Sila je u državi dopustiva samo uz pretpostavku kršenja normi koje udovoljavaju navedenim uslovima, a sam prekršaj uslovljen je procedurom. Demokratska država polazi od neposrednog iskazivanja volje naroda, no, s vremenom postaje jasno da moderna demokratska država može biti jedino reprezentativna i parlamentarna. Država blagostanja ne garantuje samo elementarnu sigurnost i dogovorena prava svojih državljana i ostalih stanovnika, nego garantuje i minimum socijalne sigurnosti. Međunarodnim priznanjem država ulazi u međunarodnu zajednicu i postaje punopravni subjekt u međunarodnim odnosima.

Državnost jedne zemlje u sebi sadrži pravno i faktičko vršenje vlasti na teritoriji države nad njenim

državljanima. Ta vlast može biti ograničena i neograničena. Ako je ograničena, to znači da dotična država u sastavu druge države nema državnog suvereniteta i da je vršenje vlasti ograničeno višom vlasti koju ima država nosilac državnog suvereniteta. Ako država ima neograničenu vlast, to znači da je vrši u punom kapacitetu, ostvaruje puni državni suverenitet u skladu sa međunarodnim pravom i vlastitim ustavom. Kad se kaže da je država obavezna primjenjivati norme međunarodnog prava, to znači da je na njih pristala kao uvjet za dobijanje međunarodnog priznanja (nezavisnosti), ali je sukcesor tih obaveza koje je imala ranija država u čijem je sastavu bila, ili da je učestvovala u njihovom donošenju kroz organizacije i mehanizme međunarodne zajednice i potpisivala ih, ili da ih je ratifikovala, odnosno, unijela u svoj unutrašnji ustavno-pravni sistem, kao sastavni dio političkog, pravnog i ekonomskog poretka države.

Demokratija je politički pojam koji zahtijeva šire teorijsko određenje. U etimološkom smislu, riječ demokratija potiče od grčke riječi *demos* – (narod), *kratein* – (vladar), što znači vladavina naroda (Matić 1993.). Demokratija se analizira u različitim teorijskim raspravama i u različitim vremenskim periodima, tako da sam pojam treba posmatrati kao jedan opći “regulativni princip”. Zbog toga se javlja i potreba za proučavanjem osnovnih principa demokratije u kome je potrebno analizirati “pravila političke igre”, demokratske institucije, princip vladavine naroda, kontrole političke vlasti i drugih principa demokratije. Postoji veći broj autora koji u različitim historijskim uvjetima analiziraju nastanak demokratije i njena osnovna obilježja. Ono što je zajedničko za sve autore jeste da su demokratska društva ona društva u kojima vlada uravnoteženost u svim društvenim promjenama i političkim procesima.

Naslov knjige je originalan i do sada nije korišten. Demokratija u ovoj knjizi i bh.

praksi tretira se sa osloncem na političku misao i nauku – politologiju. Naslov ove knjige i njen sadržaj svjedoče da je u političkoj praksi moguće biti pošten i pravedan.

Knjiga nas inspiriše i uvjerava da je zasnovana na svestranim i detaljnim autorovim istraživanjima bh. političke pakse. Ovakva svestrana pisanja najbolja su garancija za uspješnu realizaciju postavljenog cilja. Ubijeđen sam da je autor taj cilj uspješno ostvario.

Autor knjige se veoma ambiciozno, kompetentno i odgovorno uhvatio u koštac sa ovom veoma značajnom temom sa željom da pomogne državi, građanima, političarima i političkim strankama, bez obzira na ideologiju i doktrinu, u izgradnji političkog sistema. Autor je uspio u nastojanju da obradi problematiku vezanu za političko ponašanje, pri čemu se potrudio da to piše jednostavno, razumljivo i argumentovano.

Participirao je u centru državno-političke moći RBiH. Članstvo u Predsjedništvu RBiH omogućilo mu je bolje osjećanje i razumijevanje stanja demokratije u BiH, koje je na nezamjenjiv način oplemenilo njegove profesorske kompetencije. Njegov državni, politički i etički credo karakteriše konzistentna odgovornost za Bosnu i Hercegovinu, zajedničku državu njenih naroda i građana.

Poznavajući autora kao vrsnog pedagoga i patriotu, nadam se da će i u budućnosti realizovati nove projekte. Krase ga ljudske vrline i veliki naučni potencijal.

Ova knjiga je monografska studija, ona nije udžbenik, ali može poslužiti našim prosvjetnim radnicima u okviru različitih predmeta kao dobro štivo za osvježanje u nastavi i za pisanje naučnih radova.

Sadržaj knjige je u funkciji upoznavanja širokog kruga čitalaca s problematikom vezanom za njen naslov. Strukturu knjige čine sljedeća poglavlja i podnaslovi: Uvod, I Društveno-istorijske osnove državnosti Bosne i Hercegovine; II Evropska unija i politička budućnost Bosne i Hercegovine; III Protivrječnosti i izazovi u razvoju parlamentarne

demokratije u Bosni i Hercegovini; IV Demokratija u lokalnim zajednicama; Umjesto zaključka, Indeks imena, Indeks pojmova, Skraćenice, Recenzije i Bilješka o autoru.

Ova knjiga ima sve karakteristike savremene naučne knjige. Ona je direktan doprinos razvoju demokratije u bh. političkoj praksi. Namijenjena je i široj čitalačkoj publici, ali i studentima, naučnim i stručnim radnicima koji se profesionalno bave ili će se baviti politikom. Može koristiti i onima koje iz bilo kojih razloga interesuje problematika, vezana za genezu razvoja bh. demokratije i državnosti.

Autor je imao u vidu da obrađeni sadržaji imaju svoj pojmovnik i odlično ga iskoristio. Terminologija i politološki pojmovi su ujednačeni i u skladu sa stručnim i naučnim standardima. Tekst je primarno pisan opisnim i analitičkim jezikom. Jezik i stil su razumljivi, jasni, jednostavni, prirodni, odmjereni, racionalni, koherentni i stručni. Autor je pravilno koristio ekspertni jezik sa stručnim politološkim terminima. Uspješno je izbjegao zamke frazeologije, u smislu da je poopštavao konkretne pojmove i koristio leksiku *sui generis*. U knjizi su ispoštovana logička i metodološka pravila. Stil pisanja mu je dobar,

odsječan, po mjeri pronicljivosti i naučnosti. Autor umije proniknuti u suštinu problema i literarno ga obraditi.

Cjelokupno pisanje knjige prožeto je osloncem na relevantne izvore i dokumentaciju. Literatura i izvori su reprezentativni i dostupni.

Širina i dubina obrade pojedinih pitanja su u srazmjeri s njihovom praktičnom relevantnošću. Autor je vodio računa da ne minimizira prethodnike koji su pisali o ovoj problematici, pri tome ispunjavajući praznine koje oni nisu obradili. Svaku svoju tvrdnju potkrijepio je činjenicom, pri tome, vodeći računa da ne ugrozi naučne standarde. Prilikom elaboriranja brojnih pitanja, pokazao je preciznost i smjelost. Načinom prezentacije određenih sadržaja, podstiče čitalačku znatiželju.

Ova knjiga je rezultat velikog i pasioniranog rada. Ima sve naučne karakteristike i može poslužiti širokom krugu korisnika kao značajan izvor informacija vezanih za naslov knjige. Knjiga je naučnog karaktera, napisao ju je kvalifikovan, kredibilan i kompetentan autor.

Ovom knjigom, autor daje originalan doprinos i značajan poticaj istraživanju demokratije u BiH.

(Sarajevo, 7. 11. 2015.)